

1901130403040001
EXAMINATION FEBRUARY-MARCH 2024
MASTER OF ARTS (THIRD SEMESTER)
SANSKRIT POETIECS – LEVEL 4
ALANKARSHAstra

[Time: As Per Schedule]

[Max. Marks: 50]

Instructions:

1. Fill up strictly the following details on your answer book

- a. Name of the Examination : **MASTER OF ARTS (THIRD SEMESTER)**
 - b. Name of the Subject : **SANSKRIT POETIECS – LEVEL 4 ALANKARSHAstra**
 - c. Subject Code No : **1901130403040001**
2. Sketch neat and labelled diagram wherever necessary.
 3. Figures to the right indicate full marks of the question.
 4. All questions are compulsory.

Seat No:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

Q.1 નીચેનામાંથી કોઈપણ પાંચના ટૂંકમાં જવાબ આપો

10

- (૧) ધ્વનિ: ની વ્યાખ્યા સંસ્કૃતમાં આપો.
- (૨) ધ્વન્યાલોક ના પ્રસિદ્ધ ટીકાકાર અને ટીકાનું નામ જણાવો.
- (૩) ધ્વનિ: અભાવવાદિનાં વિકલ્પા: જણાવો.
- (૪) ધ્વન્યોલોકના પ્રથમ ઉદ્યોતમાં કેટલાં પ્રકારના ધ્વનિની ચર્ચા થઈ છે?
- (૫) કાવ્યમીમાંસાના કેટલાં અધિકરણં છે? પ્રથમ અધિકરણં નું શીર્ષક આપો.
- (૬) રાજશેબરનો જન્મ કયા વંશમાં થયો હતો? તેમના માતા – પિતા તથા પત્નીનું નામ જણાવો.
- (૭) રાજશેબરની પ્રાપ્ત રચનાઓની સંખ્યા અને નામ જણાવો.

Q.2 (અ) સાનુવાદ વિવરણ કરો : (કોઈ પણ બે)

8

૧) તત્ર કેચિદાચક્ષીરન્ -શબ્દાર્થશરીરં તાવત્કાવ્યમ્ । તસ્ય ચ શબ્દગતાશ્ચારુ ત્વહેતવોઽનુપ્રાસાદયઃ પ્રસિદ્ધા એવ । અર્થગતશ્ચોપમાદયઃ । વર્ણસંઘટનાધર્માશ્ચ માધુર્યાદયસ્તેઽપિ પ્રતીયન્તે । તદનતિરિક્તવૃત્તયો વૃત્તયોઽપિ યાઃ કૈશ્ચિદુપનાગરિકાયાઃ પ્રકાશિતાઃ તા અપિ ગતાઃ શ્રવણગોચરમ્ । રીતયશ્ચ વૈદર્ભીપ્રભૃતયઃ ।

२) यथा हयालोकार्थी सन्नपि दीपशिखायां यत्नवाञ्जनो भवति तदुपायतया । न हि दीपशिखामन्तरेणालोकः सम्भवति । तद्वद्व्यङ्ग्यमर्थं प्रत्यादृतो जनो वाच्येऽर्थे यत्नवान् भवति । अनेन प्रतिपादकस्य कवेर्व्यङ्ग्यमर्थं प्रति व्यापारो दर्शितः ।

३) सूरिभिः कथितं इति विद्वदुपज्ञेयमुक्तिः । न तु यथाकथञ्चित्प्रवृत्तेति प्रतिपाद्यते प्रथमे हि विद्वांसो वैयाकरणाः व्याकरणमूलत्वात्सर्वविद्यानाम् । ते च श्रूयमाणेषु वर्णेषु ध्वनिरिति व्यवहरन्ति । तथैवान्यैस्तन्मतानुसारिभिः सूरिभिः काव्यतत्त्वार्थदर्शिभिः वाच्यवाचकसमिश्रः शब्दात्मा काव्यमिति व्यपदेश्यो व्यञ्जकत्वसाम्यात् ध्वनिरित्युक्तः ।

४) भाक्तमाहुस्तमन्ये । अन्ये तं ध्वनिसंज्ञितं काव्यात्मानं गुणवृत्तिरि त्याहुः । यद्यपि च ध्वनिशब्दसंकीर्तनेन काव्यलक्षणविधायिभिर्गुणवृत्तिरन्यो वा न कश्चित्प्रकारः प्रकाशितः, तथापि अमुख्य वृत्त्या काव्येषु व्यवहारं दर्शयता ध्वनिमार्गो मनाक् स्पृष्टोऽपि न लक्षित इति परिकल्प्यैवमुक्तम् 'भाक्तमाहुस्तमन्ये' इति ।

(ब) सानुवाद विवरण करो. (कोई पक्ष अेक)

5

१) वरमकविर्न पुनः कुकविः स्यात् । कुकविता हि सोच्छवासं मरणम् । मध्यमाः संस्कार्याः ।
२) 'प्रतिभाव्युत्पत्ती मिथः समवेते श्रेयस्या' इति यायावरीयः ।

Q.3 वाच्यार्थ अने प्रतीयमान अर्थ वच्येनो भेद स्पष्ट करी आनंदवर्धने आपेव उदाहरण समजावो. **13**

अथवा

कामनीयकमनतिवर्तमानस्य तस्योक्तालंकारादिप्रकारेष्वन्तर्भावः । तदप्यासमीचीनम् –
आनंदवर्धनना मतानुसार विगते सोडाहरण समजावो. **13**

Q.4 साहित्यविधावधुना रूपक द्वारा राष्ट्रशेजारना रीति, वृत्ति अने प्रवृत्ति अंगेना विचारो स्पष्ट करो. **14**

अथवा

विवेक्षात्मक नोध लब्धो : **14**

(१) काव्यपाक
(२) कविशिक्षा ना क्षेत्रमां राजशेपरनुं प्रदान.
